

Velke be-
en dan
catie) in
Vrijdag
dwong,
moment
n Israël
eratie te
eus defi-
in zat";
PUNT
urlijk en
deeld,
so facto
en zonen
in doen?
een keus.
le kneve-
juist in
p gespe-
moelijke
in den
ilde men
oord van
bedóeld?
ie onwe-
eel wat
en alzo
ek ge-
Amers-
mee wel
lag(en).
ad. 3:17
K. S.

us Christ,
ment que
démocratie

LEVEN

de. Maar
ik twee
ken zou,
schrikken

rede van
derwerp:
er iets
spul. Ik
ons iets
kken van
met een
Kuyper
n „onze“
k gerede-
die malle
atig, dat
zoo lang
eens een
organisme
riaansch-
leest, wat
zegt, wel
et bedrijf
ekelen.
let tevre-
niet ge-
goed zijn.
oor de

es ik van
„idee“

achte“,
van: het
sl, in den
dat kan
id zijn en
len gauw
n de „be-
lan, maar
wen niet.

n en be-
GEN van
de bepa-
oord van
e ant-
DEE van
n verwoed
n Amers-
n ach en
maar een
wel niet
is het
h als een
o r d i-
over de
s.i.e.k. bij

de roode heeren niet veilig is, is het wetsontwerp toch „een stap vooruit“ (vette letter). Een belangrijke stap vooruit (tekst). Te aanvaarden voor de Christelijke vakbeweging.

Conclusie: zoodra er Bepalingen op ons afkomen, en een Regeering, laat men de s.i.e.k. maar lopen. Het heilige-orde-beginsel kan verlaten worden, en we gaan tóch belangrijk vooruit.

Dit over citaat I.

Maar nu: Citaat II. In Polemios, 19 Nov. Daar wordt aangehaald een artikel van dhr. P. Lever, die — zooals ik lees — tot vreugde van de ongereformeerde lezers in de Unie van Gereformeerde Studenten (S.S.R.) een strijd opende tegen hen, die in de studentenwereld willen terugkeeren tot het werkelijk gereformeerd zijn, naar den grondslag. De heer Lever gebruikte een bekend wapen: van de strijders vóór terugkeer naar de grondgedachten van Kuyper maakte hij: critici van Kuyper. Alsof men niet iemand kon bestrijden op onderdeelen, en tóch zijn groote vóóronderstellingen kon verdedigen tegen wie daartegen „opgeblazen“ oftewel „beneveld“ opponeerden, door zich te laten meesleuren met een stroom van vijanden, die juist van die groote vóóronderstellingen niets willen weten.

Als bewijs voor de rechtvaardigheid van zijn klacht, dat de terugkeer naar Kuyper's grondgedachten maar een waan is, n.l. bij degenen die de S.S.R. weer herinneren willen aan de letter R. (reformatum, d.w.z. van Gereformeerden) wordt dan door den heer Lever aangehaald: a) het feit, dat men van die zijde critiek heeft op Kuyper's gemeene-gratie-concept (wat verstandig is, want het is heelemaal geen eenheid), en b) ook op Kuyper's kerkbegrip (wat ook wijs is, want dat klopt ook niet, denk maar aan organisme en instituut), en c) op Kuyper's idee van de souvereiniteit in eigen kring.

Daar hebt ge nu een klein doorsneeje van het huidige gereformeerdom, dat met geen geweld wil vrijgemaakt wezen. Dat tot geen prijs wil luisteren naar wat zij houden voor de kerk-als-organisme, als eenmaal de Bepalingen van de kerk-als-Instituut met den zwaarte zijn gaan „straffen“. Het zijn vreemde helden: is het Instituut hun te lastig, dan zingen zij oden op het Organisme; en wordt het Organisme hun te lastig (ik dacht b.v., dat de vrijgemaakten met hun critiek toch nog wel van Maandag tot Zaterdag in het „organisme“ mee telden), dan kruipen ze, als schuwe kuikentjes, gauw onder de vleugels van het Instituut; onder moeders vleugels zwijgen alle ongewenschte geluiden.

Maar intusschen gaat de gereformeerde samenleving dood. Moet men in de Kamer met de rooden samenwerken, en in de fabrieken de patroons ringeloozen naar rooden trant, dan bergt men de s.i.e.k. op: he „heilige orde“ ziet men schenden in Bepalingen, en zegt toch: een stap VOORUIT. En als een ander rustig vraagt: wat is nu de theologische-confessioneele-wijsgeerige achtergrond van die s.i.e.k., en met bezwaren aankomt, dan wordt geklaagd: strijdt u tegen Kuyper? Maar dat gaat toch niet goed?

Tot zoover iets over citaat II.

*

En nu de algemeene beteekenis van een en ander. Het is maar heel „toevallig“ dat in dezelfde week die twee citaten elkaar ontmoetten in de pers. Van den heer Stapelkamp het ene, van den heer Lever het andere. Maar de eenvoudige man, die tusschen Stapelkamp en Lever in staat, en nuchter nadenkt, voelt zich niet op zijn gemak.

Hij zal zich afvragen: als de heer Stapelkamp gelijk heeft, m.a.w., als een wetsontwerp, dat niet beantwoordt aan het beweerde beginsel van de souvereiniteit in eigen kring, toch een belangrijke stap vooruit is, en aanvaardbaar voor de christelijke vakorganisatie, wel, hebben dan diegenen niet gelijk, die beweren, dat het principe van de s.i.e.k. niet deugt?

Neen, zal de heer Stapelkamp zeggen: ik ben er zelf wel voor, maar — politiek is de kunst van het bereikbare. Maar wij zouden willen vragen: als gij nu straks op sociaal gebied dien „stap vooruit“ jubelend doet, kunt GJ dan nog ooit het „beginsel“ der s.i.e.k. preeken? Waar blijven de leidraden van uw J.V.'s? Of is de breuk tusschen u en uw oudere jeugdleiding niet publiek? En dan: is er niet de waarde van een onvervalscht getuigenis? Gaan we niet hard den tijd tegemoet, waarin het eenige, dat ons nog zal resten tegenover de overmacht, de getuigenis is?

Conclusie I: Lever een onvervalscht getuigenis vóór wat wij houden voor een beginsel, een heilige orde, dan capitulatie voor den „rooden wil“, met een gezicht alsof er geen kwaad onder de zon geschiedt, en alsof men een reuzenstap vooruit doet, ook al is een „beginsel“ verloochend.

Ja, maar, zoo zal men zeggen: gij zijt tégen de s.i.e.k., en óók tégen zulke roode wetsontwerpen; zijt ge soms overal tegen? Is dat geen negativisme? Wij antwoorden: o neen. Want als wij loochenen, dat er een aantal willekeurig gekozen kringen zijn met „sovereinen“, en volhouden, dat voor álle „kringen“ (die evenmin afzonderlijk te

houden zijn als de „rassen“ van Adolf Hitler's mythologie) de wet des Woords van den éénen Souverein en Wetgever geldt, dan is dat een positief belijden; en dat dit nergens meer in de groote wereld-machten erkend wordt, wel, dat heeft de Schrift zelf getuigd. Wij zijn daarop voorbereid. Wie voor de roode politiek capituleert, en van een stap vooruit spreekt, ook daar, waar, wat hij zelf als heilige orde aanpreekt, is verlaten, die heeft Bepalingen aanvaard, maar inzake den beginselstrijd zichzelf en ons in den nevel gezet. Die nevel kwam van huiten af; en be-nevel-d zijnde, heeft hij nu geapplaudiseerd. Bij ons evenwel begint het negativisme in het niet meer staan voor beginselen. Het gaat staan in den nevel: dát komt van binnen! Uit het hart.

Conclusie II: negativist is niet, wie zoo-wel tegen het ééne tegenbijbelsche als ook tegen het andere tegenbijbelsche bepalingencomplex stemt, doch hij, die de beginselen van b.v. het Marxisme niet aanvaardt, en dan de beginselen, die hij op de J.V. geleerd, en als leuze tegen anderen volgehouden heeft, als 't erop aankomt, ook niet, desnoods tot in een strijden-ten-bloede, durft volhouden (d.i. aanvaarden).

Tenslotte: de heer Lever zegt: wie de s.i.e.k. bestrijdt, komt op tegen Kuyper; als nu zoo iemand een actie opent om terug te keeren tot Kuyper's vóór-onderstellingen, dan is hij als strijder en reformator te wraken. Maar dan moet de heer Lever het applaus voor den „belangrijken stap vooruit“ van een groote „christelijke vakbeweging“ ook wraken. Vrijgemaakt, of niet. Dan moet hij protesteeren tegen hen, die bij voorbaat het hoofd schudden over menschen, die de s.i.e.k., gelijk zij om beurten verdedigd en verloochend wordt (door dezelfde menschen), eens nader willen toetsen op haar principieele sterkte en waardij.

Bovendien: in het debat met den heer Stapelkamp is gevraagd, waarom in de Tweede Kamer twee groote protestantische fracties stemden tegen het wetsontwerp, dat dhr Stapelkamp een belangrijken stap vooruit noemt. Het antwoord was: er waren er, die strijd met de nederlandsche grondwet ontdekten, en toen niet vóór konden stemmen.

Heb ik het goed, dan hadden zij voor een deel er hartzeer van, en was dus hun tegenstemmen niet gemotiveerd met het feit, dat de s.i.e.k. een veer moest laten, hoewel zij Grondwet voor het Rijk der hemelen heette. Alleen de nederlandsche grondwet was hun motief.

We hebben al eens meer van deze grondwet hooren gewagen, en gelooven eigenlijk, dat ze sedert 1945 permanent in de verdrukking is gekomen. Maar moet een politieke club tegenstemmen en de sociale organisatie toch maar met applaus aanvaarden, wat langs een met de nederlandsche grondwet strijdigen weg verkregen werd? Men zal zeggen: ja, dat is nu juist de s.i.e.k.: politieke kamerfracties stemmen tégen, en sociale organisaties zeggen: we zijn er toch maar bij mee, dat het er door gekomen is. Als Kamerlid — dhr St. is Kamerlid — kan men tegen, als sociaal leider voor zijn. Daar hebt ge nu de „kringen“: ze snijden dwars door een ziel heen.

Conclusie III: er is maar één Souverein, en die is Heer over alle kringen en hun kruisingen en ontmoetingen. Maar het spelen met beginselen, en het elkaar om de ooren slaan als een beginsel wordt aangevochten in vredetijd, dat men zelf niet verdedigt in oorlogsklimaat, dát is de dood voor onze christelijke samenleving.

Conclusie IV: vrijgemaakten, praat niet vóór uw beurt. Maar als ge eenmaal wat ziet, zegt het dan ook rustig. Die u bestrijden, hebben zelf meestal niets bij zich dan een tasch zonder slingersteen. Men verwijt óns: als ge de s.i.e.k. loslaat, slaat ge ACHTERUIT. Als de roode regeering ze de facto loslaat, heet het: we gaan VOORUIT!

K. S.

Te gauw „klaar“ met de Schrift

Onder „Persschouw“ vindt U het antwoord, dat de kerkeraad van Groningen aan ds B. A. Bos, lid dier kerk, gegeven heeft op zijn brief met verzoek, aan de synode van Den Haag, die de handelingen van de deputaten-Ridderbos heeft goedgekeurd, en daarmee ook heeft goedgekeurd hun weigering, om te voldoen aan het verlangen der Groningsche synode van eerst schriftelijk contact, teneinde te zien of mondeling zin heeft, alsnog op dit punt van hun weigering hun zin te geven. De Bos meent, dat men hun maar geven moet wat zij willen: dat wil dus zeggen: om maar af te stappen van het besluit van Groningen (eerst schriftelijk). Dat hij zijn opinie aandient als juist in de lijn van Groningen liggende, kan ons slechts verbazen; hij wil juist van Groningen's besluit af.

Intusschen, daarover willen we het niet hebben. Toen de kerkeraad van Groningen hem berichtte, geen aanleiding te zien voor de door ds Bos wenschelijk geachte dringende stappen (trouwens, de Haagsche synode is nog niet eens gesloten), schreef ds Bos haastig wederom een brochure. Zijn uitgever bericht nu objectief aan alle gegadigden, dat ds Bos meent, dat tusschen dien kerkeraad en hem „het Woord ligt“. Niets minder dan het Woord.

Als dat meenens is, dan beteekent dat dus, dat ds Bos zich absoluut overtuigd houdt, dat met volkómen

duidelijkheid de H. Schrift leert, dat het ongetwijfeld zóndig is, algemeene zaken (nog wel van de kerk) met een gemeenschap, die u op-het-punt-in-kwestie voor God verdoemde en nog verdoemt, in officieele bespreking te willen nemen met handhaving van het verlangen, dat eerst op enkele — nog niet eens vast-gesteelde — punten althans iets op papier zal worden gezet; in bereidheid tot het ook zelf geven van verantwoording aan een legelijk, die ons rekenschap af-eischt van de hoop die in ons is.

Ik voor mij geloof er niets van, dat de Schrift dit duidelijk uitspreekt. Evenmin verwacht ik, dat ds Bos tot elken prijs deze bewéring handhaven zal. Want hij heeft vroeger al eens gezegd: zóó en zóó wil de Heere het, en als men in Den Haag zóó en zóó niet doet, dan zal ik zús en zús reageeren. Welnu, men heeft in Den Haag niet zóó en zóó gedaan, maar intusschen reageert ds Bos nog steeds niet zús en zús. Men mocht van hem verwachten, dat hij op 't oog-blik het land zou doortrekken, roepende: maakt u vrij (want dát, zoo heeft hij gezegd, dát zou zijn reactie op een besluitencomplex als het thans bekende wezen); maar in plaats daarvan zegt hij nú: Gods Woord ligt tusschen u en mij, mijn kerkeraad.

Maar men moest niet zoo gauw dit zwaard des Woords leggen tusschen een kerkeraad en een lid, dat zijn concrete verlangens weer eens heeft gewijzigd. Waarom zou men niet liever tot ds Bos zeggen: zou Gods Woord tusschen u en ons gelegen hebben, indien gij heden zoudt doende zijn, zooals het door U is aangekondigd, voor het geval de haagsche synode zou handelen zooals ze heeft gehandeld. Zoo ja, dán was uw concrete voorstel van destijds niet naar de Schrift. Gun ons den tijd, de Schrift te lezen.

K. S.

De Haagsche parade (V)

GEEN AFBREKEN DER ZONDEN DOOR GERECHTIGHEID.

Wie nog eenige verwachting had van de Haagsche synode, moet door haar besluiten wel diep zijn teleurgesteld.

Omkeering, en terugkeer van den eenmaal ingeslagen, noodlottigen weg? — geen sprake van.

Verwerping van de genomen zondige besluiten? — men denkt er niet aan.

Opheffing van de schorsingen en afzettingen? — de synode niet gezien.

Maar de synode heeft toch schuld beleden? O neen. Met drie stemmen meerderheid sprak ze haar leedwezen uit over datgene, wat in de handelingen der vorige synoden blijkens de aangenomen conclusies niet of niet geheel juist was. Dus: niet nauwkeurig; niet precies. Wie doet altijd alles nauwkeurig en precies? Er is geen enkele synode, geen enkele kerkelijke vergadering, of ze doet sommige of vele dingen, tot in haar uitspraken toe, die niet in alle opzichten nauwkeurig en precies zijn. Is dat nu een schuld belijdenis? Een schuld belijdenis, als van deze synode mocht verwacht worden? Geen enkele „onjuistheid“ is genoemd. Van geen enkele concrete „onjuistheid“ wordt belijdenis gedaan. Schuld belijden is: de dingen bij hun naam noemen. Als David schuld belijdt, zegt hij: Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor den Heere (Ps. 32:5). Wie schuld belijdt, kan niet verder. Het moet er uit. Dat hij, niet eerst menschen, maar zijn hemelschen Vader beledigd en bedroefd heeft (Ps. 51:6). — Is van zulk een schuld belijdenis bij de Haagsche Synode iets gebleken? „Onjuistheden“. Nog niet eens met name genoemd. Anders niet.

Verder sprak de synode uit: ons is geen meerdere concrete schuld gebleken. Zij wascht dus haar handen, behoudens de „onjuistheden“, in onschuld. Maar, gaat ze voort, bij samenspreking zal men trachten elkaar van schuld te overtuigen. Wel, dan kan het best zijn, dat het toch blijkt, als men ons overtuigt, dat er inderdaad schuld is. En als men elkaar niet ten volle van schuld kan overtuigen, nu, dan laten we dat maar zitten. Dat laten we dan over aan den Koning der kerk, en gaan, kerkelijk „hereenigd“, verder.

Alsof het gold een kwestie van „waar twee kljven“. Alsof het zaken gold, die pas door „samenspreking“ opgehelderd kunnen worden. Alsof het heel niet duidelijk is, waarom en waarin men misdeed. Alsof wij niet tot schamens toe op alle punten de synodoeratie van ongelijk hebben trachten te overtuigen. Alsof vanaf 1936 niet met bewijzen uit Schrift, Belijdenis en Kerkorde is aangewezen, dat de synode een verkeerden weg ging. Alsof op haar eigen vergaderingen, met name door de predikanten Ds D. van Dijk en B. A. Bos en door de professoren Grefjdanus en Schilder, niet elke voet gronds van het ingeslagen onheilspad haar betwist is. Alsof vanaf 1943 tot en met 1946 niet tusschen de 350 en 400 bezwaarschriften (het aantal is wegens onvolledige omschrijving in de Acta, niet met nauwkeurigheid vast te stellen) over haar ongoddelijke leer- en kerkrechtelijke uitspraken de synode bereikt hadden. Alsof de tientallen thans ingekomen gravamina, met zooveel bezwaren, dat naar het woord van Prof. Dijk, indien elk punt behandeld was, de Valkenboschkerk de menigte der rapporten niet had kunnen bevatten, de synode onkundig had